

Приказ
Докторска дисертација

Маја Ђилас

Ужа научна област
Архитектонско-урбанистичко
планирање, пројектовање и
теорија

ФАКУЛТЕТ/АКАДЕМИЈА
Факултет техничких наука Универзитета у Новом Саду

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ДОКТОРАНДА
Маја Ђилас

ДАТУМ И МЈЕСТО РОЂЕЊА
1979., Бања Лука

НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
Простори репрезентације моћи алтернативних културних пракси у Југославији: 1945-1980

УЖА НАУЧНА ОБЛАСТ
Архитектонско-урбанистичко планирање, пројектовање и теорија

МЕНТОР
Др Радивоје Динуловић, редовни професор

ДАТУМ ОДБРАНЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
27.04.2015.

ПРЕДМЕТ И ЦИЉ РАДА

Студија се бави посматрањем и испитивањем двојног карактера појава и пракси у култури дијалектичких парова – алтернативно и званично (мејнстрим), појединачно и колективно, физичко и ментално, с циљем да се научно објасне принципи и средства репрезентације моћи алтернативних културних пракси као саставног дијела репрезентације моћи државе и њихова посебност као просторно-културног феномена. Проблем, односно, предмет истраживања представља изузетно инспиративну, провокативну и релевантну тему у савременој теорији архитектуре и урбанизма, и истовремено, историји и теорији савремене умјетности у културе.

МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА

Основне: метод студије случаја и метод анализе садржаја.

ГЛАВНЕ И ПОМОЋНЕ ХИПОТЕЗЕ

Централни допринос рада формулисан је као успостављање проблемске узрочно-посљедичне везе између догађаја и простора догађаја алтернативних пракси у некадашњој Југославији, а главна хипотеза је да је та веза постојала, да је била узрок и покретач успостављања и артикулације бројних простора и објеката изузетног значаја чије је дјеловање имало трајне посљедице, те да је такву појаву могуће и неопходно посматрати као константу, независно од измијењених услова и околности у којима данас постоји.

Посебно су дефинисане помоћне претпоставке: култура је збир појединачних свакодневица; југословенски културни простор је хетероген и као такав представља збир појединачних свакодневица; појединачне праксе у области архитектуре и урбанизма резултат су алтернативног поступка, употребе средстава или начина мишљења аутора и до сада нису обједињено квалификоване ни разматране.

На основу ових претпоставки, идентификоване су и разматране двојне појаве и праксе југословенске културе: простори свакодневице Смиље Главаш, Јосипа Броза Тита и Маје Ђилас, и рад Богдана Богдановића, Вјенцеслава Рихтера, Андрије Мутњаковића, Златка Угљена и Војина Бакића. Посебно је важно обновљено увођење појма „југословенски културни мејнстрим” (који је мр Маја Ђилас поставила у својој магистарској тези „Простори државног спектакла у Југославији: 1941–1980”), а потом и појма (и појаве) алтернативне културе и алтернативних простора за културу, управо у директној релацији са значењем претходно наведеног појма.

НАУЧНИ ДОПРИНОС

У домену теоријског истраживања, анализирајући бројне изворе и грађу, као и релевантне теоријске поставке везане за архитектуру, умјетност, културу и друштво у некадашњој СФРЈ, успостављена је лична дискурзивна платформа за идентификацију, сагледавање, тумачење и вредновање референтних појава у области простора алтернативних културних пракси. У домену примарног истраживања, на комплексан и креативан начин приказани резултати, представљају драгоцен допринос феноменологији званичне и алтернативне југословенске културе, а посебно у домену просторних манифестација те културе као скупа или система средстава репрезентације моћи.

ЗАКЉУЧАК

Културне праксе су нераскидиво везане за просторни и временски контекст у којима настају и који репрезентују. Просторно-временски контекст Југославије одређен је бројним противрјечностима видљивим у низу паралелних постојања појединаца и колективних бића. Југословенска послеријатна модерна успостављена је под утицајем контрадикторних вриједности и идеја, док је константна производња противрјечности чинила систем нестабилним. Нестабилност система идеална је основа за појаву амбивалентних идеја и пракси, понекад и егзистенцијално супротстављених и искључивих. Анализом 13 различитих пракси 5 истакнутих аутора установљено је да оне могу бити препознате као: уобичајене праксе архитеката, или, нове архитектонске и урбанистичке праксе.

Моћ југословенске државе почивала је на збиру различитости. Могуће ју је идентификовати у одређеним свакодневицама, културним праксама и просторима културе, али се суштински остваривала тек у појединим од њих. Појединци (дјеца, радници, интелектуалци, умјетници...) имали су посебну улогу и значај у стварању и слављењу структура моћи.

Без обзира што Југославија није опстала, одређене вриједности и идеје, упркос свим политичким и идеолошким притисцима постјугословенске садашњости, имају продужено дејство, или су трансформисане сходно измијењеним околностима, те можемо говорити о трајној виталности идеја југословенских културних пракси, као и простора ових пракси. Неопходан је сталан и посвећен рад на вредновању културног наслеђа Југославије будући да ми и данас реагујемо, живимо и стварамо у оном дијелу наслеђа који чине архитектура и градови.

<http://www.ftn.uns.ac.rs/1413537235/disertacija>

АГ
Г+

Приказ
Докторска дисертација

Ужа научна област
Урбанизам и планирање
простора

Малина Чворо

ФАКУЛТЕТ/АКАДЕМИЈА

Архитектонско-грађевинско-геодетски факултет Универзитета у Бањој Луци

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ДОКТОРАНДА

Малина Чворо

ДАТУМ И МЈЕСТО РОЂЕЊА

10.10.1972. године, Београд

НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Трансформација приобаља у функцији унапређења идентитета градова Републике Српске и БиХ

УЖА НАУЧНА ОБЛАСТ

Урбанизам и планирање простора

МЕНТОР

проф. др Владан Ђокић, дипл.инж.арх., редовни професор

ДАТУМ ОДБРАНЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

17.07.2015.

ПРЕДМЕТ И ЦИЉ РАДА

Предложена тема се бави истраживањем у области урбанистичког планирања и пројектовања, односно урбане регенерације. Основне морфолошке карактеристике градова који су свој положај лоцирали уз водени ток и површину одређене су односом урбане структуре према води, а њихов идентитет је веома често резултат специфичних вриједности остварених у јединственом простору приобаља и акваторија. Основни циљ истраживања представља разумијевање феномена приобаља, како би се на основу анализе његових карактеристика у градовима Републике Српске и БиХ указало на могућности његовог развоја, а у функцији унапређења урбаног идентитета градова.

МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА

У теоретском дијелу истраживања дефинишу се, прије свега, појам који одређује оквир предмета истраживања – трансформација, а затим и предмет истраживања – приобаље. Дефинишу се њихова основна својства и карактеристике путем систематизације и класификације доступне научне и стручне грађе из релевантних области. Њиховим сагледавањем је омогућена типологизација и дефинисање улазних података за даље истраживање. За одабране примјере приобаља у нашим градовима структурно и упоредо су анализирани елементи њихове форме и функције. Сљедећи сегмент рада огледа се у прикупљању релевантних података о студираним случајевима приобаља у Градишци, Бањој Луци и Требињу, а у циљу његовог унапређења. Утврђивањем и анализом затченог стања, анкетирањем корисника простора приобаља и анализом добијених података извршена је категоризација основних типова приобаља као и анализа квалитета коју приобаље добија посједовањем одређених специфичности. Резултати рада су синтетизовани у контекст могуће примјене добијених сазнања, прије свега за потребе планерско-пројектантске праксе. Уз претходну класификацију потенцијала и недостатака простора приобаља, конкретизоване су финалне препоруке за цјеловит приступ у трансформацији приобаља.

ГЛАВНЕ И ПОМОЋНЕ ХИПОТЕЗЕ

Простор приобаља је елемент просторне структуре града, настао у непосредном контакту урбане структуре са природним елементом воде. Значајне промјене у коришћењу и уређењу градског приобаља у данашње вријеме отварају велики број могућности за унапређење његовог квалитета, укупног квалитета града и живота у њему. Као основа спроведеном истраживању постављене су сљедеће посебне хипотезе: 1. сусрет природног елемента воде и физичке структуре града у подручју њиховог контакта обезбјеђује изузетне карактеристике градског пејзажа и представља феномен са посебним просторним и естетским потенцијалима, 2. приобални простори града играју велику улогу у обликовању цјелокупне слике града као основе за формирање идентитета мјеста, 3. вода у градовима који су настали уз водену површину или ток утиче на основне морфолошке карактеристике изграђених структура и отворених простора, 4. простор приобаља елемент је физичке и просторне структуре града, а у нашој средини израз је специфичности и околности у којима је настао и развијао се, 5. трансформација приобаља у градовима Републике Српске и БиХ имала би за циљ реализацију: а) специфичног простора у савременом граду, који треба бити здрав, активан, атрактиван, одржив и

безбједан за његове кориснике, чиме се повећава cjелокупан квалитет живота људи у граду, б) мјеста доступног свим групама корисника, које је јединствено по свом обликовању, али са освртом на специфичан урбани контекст и очување идентитета наслијеђеног простора.

НАУЧНИ ДОПРИНОС

Данас општеприхваћена филозофија одрживог развоја подстиче истраживања везана за очување и унапређење квалитета животне средине. Развој градова, њихов раст и ширење имали су до сада значајан негативан утицај на наше животно окружење. Активирање простора уз ријеку овдје је виђено као могућност унапређења живота у граду кроз унапређење његовог интегралног дијела – приобаља. Предметно истраживање даје информације, моделе и методологију за вредновање особености приобалне зоне града гдје се остварује непосредан контакт изграђених урбаних структура са природним феноменом воде. Посебан допринос истраживања је приказ могућих смјерница за унапређење идентитета градова у Републици Српској са аспекта трансформације простора урбаног приобаља. Дати приједлози за конкретне примјере одабраних градова представљају подлогу за даља истраживања у циљу унапређења приобаља као простора од јавног значаја и његове способности да задовољи разноврсне потребе корисника.

ЗАКЉУЧАК: Ово истраживање претендује да укаже на значај приобаља на изразито драгоцјеној позицији између града и ријеке, те подстакне његову планску и систематичну трансформацију. За приобаље у градовима наше средине дефинисан је скуп вриједносних карактеристика: разумљивост, разноврсност, континуитет, интеграција и комфор. Обезбјеђивањем вишеструких вриједности простора приобаља повећава се његов значај /функционални, естетски, еколошки/ који има за град. На основу дефинисаних карактеристика приобаља, дате су смјернице у којима се препоручује начин на који је могуће утицати на процес трансформације приобаља: 1. Повећање доступности приобаља, 2. Приобаље као простор заштите природних вриједности у урбаној средини, 3. Приобаље као простор очувања културног идентитета, 4. Комплексност функција и садржаја, 5. Унапређење интеграције града и ријеке развојем јавног простора, 6. Нови физички оквир простора приобаља, 7. Повећање степена урбаног комфора у приобаљу. Са аспекта унапређења идентитета неопходно је остварити интензивну комуникацију и повезаност становника са приобалним простором града. Кроз промовисање традиције и културе, одрживо коришћење природних капацитета ријеке и њених обала, те укључивање различитих интересних група на локалном нивоу могуће је унапређење cjелокупног квалитета живота у граду кроз унапређење његовог приобаља.

Приказ

Докторска дисертација

Ужа научна област

Истраживање грађевинарства,
историја грађевинарства и
историја умјетности

Мирослав Малиновић

ФАКУЛТЕТ/АКАДЕМИЈА

Технички универзитет Беч,

Факултет за архитектуру и планирање простора, Беч, Аустрија

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ДОКТОРАНДА

Мирослав Малиновић

ДАТУМ И МЈЕСТО РОЂЕЊА

15.06.1988., Бања Лука

НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

“The Franciscan architecture in Bosna Argentina in the XIX and XX century” (Фрањевачка архитектура у Босни Сребреној у 19. и 20. вијеку)

УЖА НАУЧНА ОБЛАСТ

Истраживање грађевинарства, историја грађевинарства и историја умјетности

МЕНТОР

др Сабине Плаколм Форстхубер, ванредни универзитетски професор

ДАТУМ ОДБРАНЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

30.11.2015.

ПРЕДМЕТ И ЦИЉ РАДА

Дисертација се бави архитектуром самостана и самостанских цркви фрањевачке провинције Светог Крижа – ОФМ Босна Сребрена. Основни циљ рада је прикупљање и обрада архивске и друге необјављене грађе, те критички осврт и евалуација архитектонске продукције на 19 тренутно активних самостанских локација у четири земље и пет бискупија.

МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА

Методе истраживања укључују познат систематски приступ када се ради о документовању и евалуацији историјских грађевина, а базира се на теренском раду, истраживању архивске, као и друге необјављене грађе, познатих извора, интервјуа са укљученим особама, тренутним корисницима и преосталим живим архитектама. Компарација са одговарајућим типолошким представницима у земљи и свјету, те поређење и стављање у историјски, друштвени и савремени архитектонски контекст је фаза која је претходила евалуацији архитектуре и њених карактеристика.

ГЛАВНЕ И ПОМОЋНЕ ХИПОТЕЗЕ

- Фрањевачки самостани и самостанске цркве творе слику римокатоличке сакралне архитектуре у Босни
- Постоји континуитет у архитектонском изразу самостана и самостанских цркви у ОФМ Босна Сребрена
- Самостани и самостанске цркве су некохерентни ансамбли објеката
- Архитектура самостана и самостанских цркви ОФМ Босна Сребрена је под политичким утицајем

НАУЧНИ ДОПРИНОС

Примарни научни допринос рада се огледа у чињеници да је ово први рад који се интегрално бави архитектуром 19. и 20. вијека свих 19 самостана и самостанских цркви, а историјски прати архитектонски развој Провинције од 1291. године, те укључује преглед значајније архитектуре и историјски развој свих самостанских локација које су се протезале од Угарске на сјеверу до Јадрана на југу, и Аустрије и Венеције на западу до Црног Мора на истоку.

Поред тога, рад има додатне вриједности као што су потпуни преглед архитектата и градитеља Босне Сребрене, са биографским подацима и прегледом значајних остварења, као и биографским подацима сликара, вајара и других умјетника који су учествовали у умјетничком уређењу и опремању сакралних простора истраживаних објеката.

ЗАКЉУЧАК

У раду су успјешно третирана питања постављена на почетку истраживања, као и теме које су отворене током рада. Хипотезе, проистекле из друштвено-историјске фактографије, познатих убјеђења и устаљених, а до сада неиспитаних, унутарцрквених ставова, су обрађене са више аспеката, уз образложења која не закључују дискусију, него отварају нова питања и нове теме за рад.

У раду је коришћено више од 320 извора, а приказано је више стотина до сада необјављених извода из пројеката, ауторских рјешења, те ставова преосталих живих архитеката. Обзиром на деликатност теме и важност смјештања слике архитектуре која је стварана кроз више од шест вијекова, на територији смјењујућих страних власти, рад обилује поређењима са важним историјским представницима, што даје додатну вриједност раду и омогућује смјештање локалних архитектонских токова у европски контекст, те разумијевање развоја сакралне архитектуре код нас.

<http://www.ub.tuwien.ac.at/diss/AC12714672.pdf>